

Aktuarens rolle

Aktuarer har mange roller i en vid krets av virksomheter, inklusive forsikringselskap, helseselskap, pensjonskasser, risk management, departementer, tilsynsmyndigheter og annet. Aktuarer har en detaljert forståelse for økonomisk, finansiell, demografisk og forsikringsrisiko og -ekspertise i:

- Utvikling og anvendelse av statistiske og finansielle modeller til bruk for finansielle beslutninger;
- Vurdering og prising av usikkerhet, samt beregning av kapitalavsetninger for usikre fremtidige hendelser.

Aktuarer gir også råd om tilstrekkeligheten av risikobedømmelse, reassuranseavtaler, investeringspolitikk, kapitalnivå og stresstesting av den fremtidige situasjonen til finansinstitusjonen. I denne sammenheng brukes begrepet "finansinstitusjon" bredt for også å omfatte pensjonskasser og offentlige systemer slik som sosiale trygder, så vel som spare- og investeringsbanker.

En av nøkkelferdighetene til aktuaren er utvikling og anvendelse av modeller til hjelp for å løse komplekse finansielle problemer. Denne evnen blir nå anvendt med suksess på mange forretningsområder også utenfor finansområdet. Aktuarer øker verdien av resultatet fra en modell ved å bruke sin profesjonelle bedømmelse til å vurdere og forklare modellens iboende begrensninger og de praktiske virkninger av resultatene.

Den rollen aktuarer innehar kan variere over tid og være avhengig av land, felt, forholdet til finansinstitusjonen, og foretakets struktur og kultur. I vedlegget er de forskjellige roller aktuarer for tiden innehar listet opp, foruten at de områder der aktuaren kan spille en mer fremtredende rolle i fremtiden er fremhevet.

Rollen til en profesjonell aktuarforening

Rollen til en profesjonell aktuarforening varierer fra land til land. De fleste foreninger vil likevel:

- Skape en generell tillit til aktuarer ved å bekrefte at de har gjennomgått en utdanning av høy klasse og må følge etiske standarder på høyt nivå,
- Styrke de profesjonelle krav til aktuarene,
- Bidra til utviklingen av aktuarfaget, både på det vitenskapelige og praktiske plan,
- Fungere som profesjonens stemme i det offentlige tjeneste når foreningen har kontakt med departementer, offentligheten og andre organisasjoner,
- Promovere profesjonen overfor offentligheten og brukere av aktuærtjenester, det være seg nåværende eller fremtidige, og
- Tilby etterutdanning, inklusive utvikling som profesjonist, for sine medlemmer.

Selv om avgjørende beslutninger blir truffet etter råd fra en aktuar, er betegnelsen "aktuar" i mange land ikke beskyttet; dvs. at betegnelsen ikke er definert gjennom lov eller regelverk, og det er heller ikke krav om profesjonelle kvalifikasjoner for å kalle seg aktuar. Dette til kontrast fra enkelte andre profesjoner (f.eks. advokater, leger, arkitekter og tannleger), som har tittelen beskyttet gjennom lov til fordel for deres medlemmers kunder. Selv om brukere av aktuærtjenester ikke har tilsvarende lovbeskyttelse, kan de stole på at en aktuar som er medlem av en profesjonell aktuarforening kan gi samme trygghet.

Rollen til den internasjonale aktuarforening (International Actuarial Association)

Den norske aktuarforening er medlem av the International Actuarial Association. The International Actuarial Association (IAA) gir retningslinjer for sine medlemsforeninger. For å bli opptatt som fullt medlem av IAA må foreningen godtgjøre at den tilfredsstillers IAAs krav innenfor alle nedenstående områder:

- Utdanningssystemet og kravene til medlemskap,
- De etiske regler,
- Disiplinærprosessen, og
- Systemet for utvikling av standarder for aktuarielle tjenester (hvis de har slike).

Også etter at foreningen er opptatt som fullverdig medlem av IAA, må den fortsette å oppfylle disse krav. Kravene bidrar til å garantere at de individuelle aktuarer som er medlemmer av en slik forening også tilfredsstillers disse kravene.

IAA kan ikke kontrollere bruken av ordet "aktuar", men kan sette profesjonelle krav til de som er medlemmer av IAA, og er villig til å bistå lokale tilsynsmyndigheter eller aktuarforeninger når det er ønskelig.

Beskrivelse av en (kvalifisert) aktuar

En (kvalifisert) aktuar er en profesjonell som er opptrent til å vurdere hvordan finansielle virkninger av fremtidige hendelser påvirker dagens situasjon. Det er aktuarens arbeid å bidra i den vitenskapelige analyse og kvantifisering av risikoer. Ekspertise i å forstå de underliggende dynamiske trender, støttet av utdanning innen økonomi, finans, demografi, statistikk og risk management, bidrar til å sikre at aktuarer bygger modeller som er best mulig tilpasset den tilgjengelige informasjon. Spesielt innen problemløsning er aktuarene dyktige. Aktuarene er utstyrt for å hjelpe sine klienter og arbeidsgivere til å foreta informerte valg.

Aktuarer arbeider med finansinstitusjoner og andre foretak for å måle, ta hensyn til og å ha et forhold til forskjellige typer risikoer. Forsikringselskaper overtar risikoer (som f.eks. forpliktelser ved død, bilulykker, ansvar, langt liv) fra individer eller andre foretak på kommersielle basis. Ved å overta et stort antall slike risikoer kan forsikringselskapet redusere, men ikke eliminere, fluktusjoner i sine totale kostnader. Aktuarer bruker statistiske modeller og analyser for å forbedre forståelsen av disse fluktusjonene og den underliggende risikoen til kapitalen som skal sikre forsikringselskapets forpliktelser.

F.eks. i forbindelse med forsikring er aktuarielle ferdigheter benyttet til å fastsette premier, policy og erstatningsavsetninger, samt tilfredsstillende kapitalnivå. I andre sammenhenger blir disse kunnskapene benyttet til å fastsette pensjonsforpliktelser og bestemme hvilket nivå tilskuddene til pensjonsordningen, helseforsikringen eller trygdesystemet skal være på. Også foretak som ikke er et forsikringselskap kan ha nytte av en aktuars råd.

Rollen til brukere av aktuærtjenester

Mottakerne av aktuærtjenester kan stole på det profesjonelle nivået til en aktuar som er medlem av en aktuarforening og derigjennom må oppfylle kravene til kvalifikasjoner, profesjonelle standarder og etiske regler. Ved å ansette en kvalifisert aktuar kan en finansinstitusjon sterkt

forbedre sin risk management og kapitalvurdering, og dermed øke sikkerheten til sine kunder, aksjonærer og begunstigede til nytte for institusjonen selv og dens tilsynsmyndigheter. Analyse og fremskrivninger av kapitalbasen til et sosialprogram kan hjelpe departementet eller andre ansvarlige institusjoner i utøvelsen av programmet, og bidra i en bredere diskusjon. Gjennom engasjement av kvalifiserte aktuarer kan programmet oppnå bedre effektivitet. I tillegg kan deltakelse av kvalifiserte aktuarer hjelpe tilsynsmyndighetene til å forbedre effektiviteten av tilsynet.

Tilsynsmyndigheter og andre brukere av aktuartjenester oppfordres til å samarbeide med IAAs medlemsforeninger for å bestemme hvilke funksjoner en kvalifisert aktuar må inneha for å kunne yte profesjonelle tjenester innen deres jurisdiksjon.

VEDLEGG

Roller som typisk innehas av aktuarer omfatter for tiden (listen behøver ikke være fullstendig):

a. Livs- og skadeforsikring

- Estimering av skadereserver, premiereserver og andre tekniske reserver
- Prising av forsikringsproduktet
- Beregning av avgangsverdier
- Ivaretagelse av spareprodukter og bonusordninger
- Utforming og oppfølging av reassuranseprogrammer
- Underwriting policy
- Underwriting på gruppenivå
- Solvensberegninger og -rapporter
- Interne modeller, inklusive stokastiske modeller for aktiva-passiva allokering
- Strategisk aktivaforvaltning og kapitalbehandling
- Verdianalyser (embedded value)
- Strategi og planlegging på foretaksnivå, inklusive fusjoner og oppkjøp

b. Helseforsikring og offentlige helseordninger

i. Emner som gjelder alle områder

- Produktutvikling, prising, premiejusteringer, markedsføring og konkurranseanalyser fra alle interessenters ståsteder
- Underwriting og reassuranse
- Modellering, overskuddsanalyser, reserveberegninger, solvensanalyser, verdianalyser og finansielle projeksjoner og kontroller
- Katastrofesituasjoner, reassuranse inkl. stop-loss og analyse av pooling av høyrisikoer
- Beregning av reserver for langsiktige garantier
- Beregning av implisitt gjeld

ii. Emner som er spesielle for helseordninger

- Estimering av kostnadstrender
- Analyse av statusen til helseerisikoen og vurdering av korreksjoner
- Lønnsomheten ved sykdomsforebygging og modellering for predikasjoner
- Analyser av mulig utgiftsdekning for medisinalforetak, inklusive finansielle incentiver og kontantbetalinger
- Projeksjoner av fremtreden av folkesykdommer
- Studier av effekten av medisinske apparater, farmatika og ny teknologi
- Studier av atferdsforandringer relatert til helse
- Studier av sunnhetstilstand og virkningen av preventive tiltak
- Effekt av behandling basert på dokumentasjon

c. Private pensjoner og andre arbeidstakergodter

- Rådgivning til interessenter angående utforming av tjenstepensjonsordninger og andre langtidsytelser til ansatte
- Reservekrav til tjenstepensjonsordninger og andre langtidsytelser til ansatte
- Solvenskrav til tjenstepensjonsordninger
- Internmodeller, inklusive stokastiske modeller for aktiva-passiva allokering
- Strategisk analyse og plan for behandling av aktiva

- Fastsettelse av pensjonsforpliktelser ved fusjoner og oppkjøp
- Utforming av og kostnader ved ordninger for tidligpensjonering

d. Sosialforsikring og tilsvarende ytelser

- Rapporter vedrørende finansiell status til en sosialforsikringsplan (SFP)
- Evaluering av SFP (f.eks. tilstrekkelighet av tilskuddene)
- Beregninger av aktuarielle elementer i ordningen (f.eks. kommutasjonsfunksjoner hvis de er tillatt, eller annuitetsrater i virtuelle (notional) ytelsesbaserte SFPer)
- Beregning av tallstørrelser til finansrapportene til SFP
- Produksjon av korttids-, mellomlange eller langtidsprosjeksjoner av SFPs finansielle stilling til bruk for budsjettering
- Opplysninger til eller utførelse av investering av aktivene til SFP, inklusive aktiva-passiva analyser
- Beregning av implisitte helseforpliktelser
- Fremskrivning av kostnadene ved ytelser til f.eks. ektefeller og barn
- Kostnader ved arbeidsløshetsordninger

e. Enterprise Risk Management (ERM)

- Ansvar for management funksjonen
- Rådgivning vedrørende foretakets risikovillighet og risikogrenser
- Utarbeidelse av rapporter om den finansielle situasjon
- Utarbeidelse av modeller for foretakets risikoer
- Analyser av risikoen forårsaket av akkvisisjoner
- Utførelse av stresstester
- Identifisering av og planlegging vedrørende fremtidige risikoer
- Verdiberegning av risikoer og deres samspill
- Verdiberegning av arbeid for å minimere risikoer
- Utførelse av programmer for risikominimering
- Rapportering om ERM programmer til investorer og ratingbyråer

f. Andre offentlige tjenester

- Utvikling og prising av finansielle produkter (spesielt mer komplekse produkter slik som de som er basert på derivater)
- Analyse av kvaliteten av investeringene
- Utarbeidelse av interne modeller

g. Generelle roller

- Forskjellige bistandsfunksjoner for ulike interessenter, f.eks. helsedepartementet, tilsynsmyndigheter, ekspertvitner, sykehus, medisinalforetak etc.
- Rådgivning til lovgivende og regulatoriske myndigheter
- Representant for arbeidsgiver, arbeidstakergrupper eller -foreninger, eller bistå som ekspertvitne i rettssaker
- IT-utvikling, etablering og vedlikehold av databaser
- Prising av energi
- Samarbeid med ratingbyråer

Andre roller

Merk at den potensielle bruk av aktuatertjenester er nærmest ubegrenset. Det som er listet opp nedenfor omfatter bare det som blir gjort i noen regioner.

a. Livs- og skadeforsikring

- Mer aktuariell vurdering kan være nødvendig i flere jurisdiksjoner for skadereserver, reserve for uopptjent premie og andre estimerte forpliktelser
- Risk management og overvåkning i livsforsikring i henhold til de nye solvenskravene
- Utvikling av rollen vedrørende risikovurdering i situasjoner med fusjoner og oppkjøp og andre transaksjoner
- Utvidelse av eksisterende roller og utvikling av nye der aktuaren arbeider med revisorer og utfører rollen som 'reviewing actuary'

b. Helseforsikring og "health care management"

- En utvidet aktuarfunksjon under Solvens II
- Aktuariell kontroll og regnskapsføring (IFRS II)
- Bistand i aktiviteter og reformer angående helseforsikringsplaner både for private og offentlige ordninger
- I den private sektor: mer arbeid med medisinalforetakene og forskning
- I den offentlige sektor: forhåndsavsetninger for helsepleie for pensjonister

c. Private pensjoner og andre arbeidstakergoder

- Overvåkning og risk management for pensjonsordninger
- Arbeid med revisorer og skatterådgivere
- Måling og rapportering av andre langsiktige goder for arbeidstakere (ikke pensjon)
- Pensjonsordninger over landegrensene
- Rådgivning til personer som må ta beslutninger og valg angående ytelsesbaserte pensjonsplaner

d. Sosialforsikring og andre tilsvarende ytelser

- Mer direkte deltakelse i offentlige diskusjoner og beslutninger
- Mer direkte kommunikasjon med finansdirektør angående kravene for kontantstrømmen til ordningen (på passivasiden)
- Studie av effekten av forandringer på representative personer for å forstå hvordan sosialforsikringen eller endringer i denne kan påvirke spesielle grupper, eventuelt ved bruk av modeller på mikronivå
- Innhenting av mer data til økonomiske fiskale modeller på grunnlag av hvor ofte disse planene har en ekstremt signifikant effekt på de offentlige budsjetter

e. Enterprise Risk Management (ERM)

- Opprettelse av ORSA rapporter
- Innføring av en mer kompleks modell for menneskelig oppførsel
- Rådgivning til regulatorer om identifikasjon og behandling av systemisk risiko

f. Andre finansielle tjenester

- Verdisetting av aktiva og passiva

- Produktutforming og prising
- Gjennomgang og oppbygging av interne modeller

g. Utdanning